

16; بِالْجَنْبِوَابْنِالسَّب۪يلِۙوَمَامَلَكَتْاَيْمَانُكُمْۜ اِنَّاللّٰهَ لَايُحِبُّ مَنْكَانَمُخْتَالًافَخُورًا “Allah’a ibadet edin ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaş'a, yolcuya ve elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övün kimileri sevmez.” (Nisâ, 4/36) Ayetlerde ve sahih hadislerde komşuluğun sınırıyla ilgili sarif bir bilgi bulunmadığını, bu hususta öiçverin rivayetlerin sıhhatinin ise kuşku olduğunu belirten birçok âlim, kimlerin komşu sayılacağını örfün belirlediği görüşünü tercih etmişlerdir. Yaygın yoruma göre ayette geçen "yakın komşu" ile evleri en yakında bulu­nan komşular, "uzak komşu" ile de nispeten daha uzakta oturan komşular kaste­dilmiştir. İlkiyle akrabalık bağı bulunan, ikincisiyle akraba olmayan komşuların veya ilkiyle müslüman, ikincisiyle gayri müslim komşuların kastedildiği gibi da­ha başka yorumlar da yapılmıştır. (Kur’an Yolu, Nisa 36. ayetin tefsiri.) Görüldüğüzere, ayet bir taraftan, ibadetin Allah’a yapılması ve O’na ortak koşulmaması mesajını verirken diğ&er taraftan da bir mürsquo;minin toplum içinde yerine getirmesi gereken öncelikli görevlerini dile getirmektedir. Allah’a ibadet, O’na ortak koşmamak, çevremizle iyi ilişkiler içerisinde olmak dinimizin temelini oluşturan ana konulardandır. Bu görevleri yerine getiren insan, dini yaşayan insandır. Şurası unutulmamalıdır ki insan, hem cinsleriyle birlikte yaşamakta ve onlarla pek çok ilişkilerde bulunmaktadır. Dinin, Allah ile kul arasında gerçekleşen iman ve ibadet boyutunun meyvesini verebilmesi, başkalarıyla girişilen ilişkilerde, onların da Allah’ın kulları olduğu gerçeğinin göz önünde bulundurulması ile sıkı sıkıya bağlantılıdır. Bu sebeple, ayet temel mesajını verdikten sonra, insanın yakın ilişki içinde bulunduğu diğ&er insanları gündeme getirmekte ve onlarla olan ilişkinin temelini,   iyilik etmek ve alçak gönüllü ve mütevazı olmak esaslarına oturtmaktadır. İnsanın sosyal çevresini oluşturan kesimler arasında özellikle komşulara vurgu yapılmış olması oldukça anlamlıdır. Ayetin bu vurgusu, şu hadis-i şerifte daha belirgindir: مَا زَالَجِبْرِيلُيُوص۪ين۪ىبِالْجَارِحَتّٰىظَنَنْتُاَنَّهُسَيُوَرِّثُهُ “Cebrail, bana komşu hakkında o kadar tavsiyede bulundu ki, onu mirasçı kılacak sandım.”   (Buhârî, Edeb, 28; VII, 78.) Hadisin bize

لاَيُؤْمِنُ
“Vallahi iman etmiş olamaz, vallahi iman etmiş olamaz, vallahi iman etmiş olamaz”
buyurmuşlar, sahabelerden biri de; مَنْ يَا
رَسُولَ
للّٰهِ؟ “Kim iman etmiş olmaz ey
Allah’ın Resûlü?” diye sorunca, Resûlullah Efendimiz;
الَّذ۪ى لاَ
يُأْمِنُ
جَارُهُ
بِوَاءِقَهُ
قَالَ “Kötülüğünden
komşusunun emin olmadığı kimse” cevabını vermişlerdir. (Buhârî, Edeb. 29; VII,
78.) Ekonomik durumları, sosyal konumları, itibar düzeyleri her ne olursa olsun,
komşularımıza öncelikle, birer insan ve Allah’ın kulu olmaları açısından
bakmak gerekir. Hangi sebeple olursa olsun onlara karşı açikça, ya da dolaylı olarak
küçümseyici tavır içine girmek İslâm ahlâkı ile bağdaşır bir
tutum değildir. İslâm’da “insan” niteliğini taşıyan herkese aynı
düzlemde davranılır. Kişinin inancı, etnik kökeni, sosyal statü ve konumu, ona
yönelik davranışın niteliğinin belirlenmesinde etkin değildir. Her insana,
“Allah’ın yarattığı mükerrem bir varlık” anlayışı ile muamele edilir. Onun
haklarının kutsal (dokunulmaz) olduğu kabul edilir. Bu kutsallık ya da dokunulmazlığın
belirlenmesinde kişinin inancı, sosyal konumu ve etnik kökeni dikkate alınmaz. Başkalarını
küçük görme, onlarla alay etmek, İslâm’ın yasakladığı
çirkin işlerden biridir. Alay etmek, insanları küçük görme ve
kişinin kendisini üstün görmesinden kaynaklanır. İslâm’ın
öngörüğü ideal toplum düzeni, yüce bir edep ve ahlâkı
gerçekleştirmeyi hedefler. Bu sistemde inancı, sosyal statü ve konumu, etnik
kökeni her ne olursa olsun her bireyin diğerinden daha aşağı düzeyde kabul
edilmeyen, haysiyet ve şerefi vardır. Onun namus ve şerefi, dokunulmazdır. Nitekim
يَآ
اَيُّهَا
الَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا لَا
يَسْخَرْ
قَوْمٌ مِنْ
قَوْمٍ
عَسٰىٓ اَنْ
يَكُونُوا
خَيْرًا
مِنْهُمْ
وَلَا
نِسَآءٌ
مِنْ
نِسَآءٍ
عَسٰىٓ اَنْ
يَكُنَّ
خَيْرًا
مِنْهُنَّ “Ey İman

bir başka hadisi şerifinde Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyurmuşlardır:
اَوَّلُ
خَصْمَيْنِ
يَوْمَ
الْقِيَامَةِ
اَلْجَارَانِ
ِ “Kıyamet gününde muhakeme edilecek ilk iki hasım, iki komşu olacaktır.” (Ahmed, IV, 151.) Hz. Peygamber’in hadisleri ışığında komşuların birbirlerine karşı görevleri şöyle olacaktır: 1. Hastalandığında ziyaretine gitmek. 2. Öldüğünde cenazesinin kaldırılmasında bulunmak. 3. Borç istediğinde imkân nispetinde yardımcı olmak. 4. Darda kaldığında yardımına koşmak. 5. Bir nimete kavuştuğunda tebrik etmek. 6. Başına bir musibet geldiğinde teselli etmek. (Nuruddîn el-Heysîn, Mecma’u’z-Zevâid, VII, 168–170.) Komşunun Eziyetine Sabretmek Sabır, eza ve cefalara, musibetlere, ibadetlerin zorluklarına ve her türlü sıkıntıya dayanmak demektir. Kur’an-ı Kerim’de değişik vesilelerle birçok ayette sabır tavsiye edilmekte, hatta emredilmektedir. (bk. En’âm, 6/34; Ahkâf, 46/35; Tâhâ, 20/130; Rûm, 30/60; Lokman, 31/17; Meâric, 70/5.) Resûlullah (s.a.s), karşılaşılan güççliklerde sabredilmesi gerektiğini ifade ediyor (Buhârî, Zekât, 50, I, 129.) ve bu noktada gerçek sabrın ölç üsünü, اَلصَّبْرُ
عِنْدَ
الصَّدْمَةِ
الْاُولٰى “Sabır, (musibetin, felaketin) geldiği ilk andadır.” (Buhârî, Cenâiz, 32, II, 79.) مَا اُعْطِيَ
اَحَدُ مِنْ
عَطَاءٍ
خَيْرٌ وَ
اَوْسَعَ
مِنَ
الصَّبْرِ “Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir bağışta bulunulmamıştır.” (Müslim, Zekât, 124, II, 729.) buyurmak suretiyle dile getiriyor. Nitekim onun hayatına baktığımızda, karşılaştığı nice güççliklere karşı sabır ve teenni ile göğüs gerdiğini müşahede ediyoruz. İslâm dini, mensuplarına öfkeyi değil sekineti, teenniye, sabrı tavsiye etmekte, hatta emretmektedir. Zira karşılaşılan olumsuz bir davranışa öfke yerine sabırla tahammül çoğu defa güzel dostlukların başlangıcı ve başarıya ulaşmanın en güzel yolu olabilmektedir. Nitekim “İyilikle kötülük bir olmaz. Sen kötülüğü en güzel şekilde sav. O zaman aranızda düşmanlık bulunan kimse, sanki samimi bir dost gibi oluverir.” (Fussilet, 41/34)   ayeti bu gerçeği gayet güzel bir şekilde vurguluyor. İslâm, sosyal hayatın ahenk içinde yürümesi için her türlü şarta riayet edilmesini öngörür. Söz gelimi bir yandan komşulara eza edilmemesi, onlara iyi davranılması emredilirken, bir yandan da komşulardan gelecek olumsuzluklara, kötülük ve zararlara mümkün olduğunca sabredilmesi tavsiye edilmektedir. Allah’ın sevdiği üçç tür insandan söz ettiği hadisinin

konumuzla ilgili kısmında Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle buyurmaktadır: #1608;#1614; #1575;#1604;#1585;#1617;#1614;#1580;#1615;#1604;#1615; #1610;#1614;#1603;#1615;#1608;#1606;#1615; #1604;#1614;#1607;#1615; #1575;#1604;#1618;#1580;#1614;#1575;#1585;#1615; #1610;#1615;#1572;#1618;#1584;#1770;#1610;#1607;#1616; #1580;#1616;#1608;#1614;#1575;#1585;#1614;#1607;#1615; #1601;#1614;#1610;#1614;#1589;#1618;#1576;#1616;#1585;#1615; #1593;#1614;#1604;#1648;#1609; #1575;#1614;#1584;#1614;#1575;#1607;#1615; #1581;#1614;#1578;#1617;#1648;#1609; #1610;#1614;#1601;#1618;#1585;#1616;#1602;#1614; #1576;#1614;#1610;#1618;#1606;#1614;#1607;#1615;#1605;#1614;#1575; #1605;#1614;#1608;#1618;#1578;#1612; #1575;#1614;#1608;#1618; #1592;#1614;#1593;#1618;#1606;#1612;... “)Allah’ın sevdiği kimselerden ü#ccedil;#uuml;ncüsü de) bir adamdır ki, kendisine eziyet eden bir komşusu vardır. O da buna sabreder, nihayet ülüm yahut gü#ccedil; etmek aralarını ayırır…” (Ahmed, V, 151.) “Komşuluk hakları” deyince akla sadece, komşulara zarar vermek yahut zarar vermekten doğacak sorumluluk akla gelmemelidir. Bu, hak kelimesinin sadece olumsuz yününü oluşturur. Pasif olması gerektiren bir durumdur. Bir de işin olumlu ve aktif olmayı gerektiren yanı vardır. Yani iyi bir komşuluk için sadece komşuya zarar vermemek yetmez, iyilikte de bulunmak gerekir. Hz. Peygamber (s.a.s); #1605;#1614;#1606;#1618; #1603;#1614;#1575;#1606;#1614; #1610;#1615;#1572;#1618;#1605;#1616;#1606;#1615; #1576;#1616;#1575;#1604;#1604;#1617;#1648;#1607;#1616; #1608;#1614;#1575;#1604;#1618;#1610;#1614;#1608;#1618;#1605;#1616; #1575;#1604;#1618;#1575;#1648;#1582;#1616;#1585;#1616; #1601;#1614;#1575;#1604;#1618;#1610;#1615;#1603;#1618;#1585;#1616;#1605;#1618; #1580;#1614;#1575;#1585;#1614;#1607;#1615; “Kim Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsa, komşusuna iyilik etsin”(Buhârî, Edeb, 31, VII, 79.) hadisi ile bu gerçeği ifade buyurmuştur. Bitişik Yabancılar Modern hayatın getirdiği bazı şartlar insanı “kalabalıklar içindeki yabancı” durumuna dü#uuml;#stür. Zorunlu ilişkiler dışında “herkesin kendi işine baktığı” bir hayat anlayışı günümüzde hâkim bir durumdur. Bunun olumlu yanları olmakla birlikte, psikolojik ve sosyal olumsuzlukları da vardır. Süz gelimi, yıllardır aynı binada yaşadıkları hâide bir biri ile tanışmayan, komşuluk ilişkilerine girmeyen nice insanların, ailelerin varlığına şahit oluyoruz. Evet, sosyal hayatımız pek çok alanları ile değişikliğe uğramıştır, daha da uğrayacaktır. Bu kaçınılmazdır. Ama bu değişikliğin, bizim bazı olmazsa olmaz değerlerimizi de alıp gütürmesine izin vermemeliyiz. Bu gibi konularda duyarlı olmamız gerekiyor. Aynı çatının farklı bülümlerinde oturan aileler arasındaki komşuluk ilişkileri de bu konular arasında yer alıyor. Aslında komşuluk ilişkileri biraz da kendiliğinden oluşan tabiî ilişkilerdir. Bu tabiî akışı bozacak durumların ortaya çıkması hâinde, komşular arası bağı yeniden oluşturmak için üzel bir çaba harcamak gerekebilir. İlk bakışta basit gibi gürününü#ccedil;#uuml;cük girişimler, büyle bir komşuluk ilişkisinin oluşumunu ve devamını sağlayabilir. Merdivende karşılaştığımız bir apartman komşumuza vereceğimiz bir selam, güstereceğimiz bir güler yüz, samimi bir hâl-hatır sormak, gerektiğinde kapı komşumuza bir ihtiyacının olup olmadığını sormak, hatta pişirilen yemekten bir tabak ikram edivermek komşular arasında oluşacak sıkı bağların bir ilk adımını oluşturabilir.

"Ey Ebucirc; Zer! Ccedil;orba pişirdiğin zaman suyunu fazla koy ve komşularını da goulm;zetrdquo; (Muuml;slim, Birr, 143, III,nbsp; 2025.) buyurmuştur. Hadis-i şerif, imkacirc;nsızlıklar içinde bile komşularla iyi ilişkilerin devamı için nasıl her fırsatı değerlendirmemiz gerektiği konusunda ilginccedil; bir ouml;rnek oluşturmaktadır. Komşuları Ziyaret Komşular arası ilişkileri sıcak tutmanın yollarından biri de karşılıklı ziyaretlerdir. Ziyaretlerin davet uuml;zerine gerccedil;ekleşmesi daha da yapıcı olur. Hz. Peygamber (s.a.s);

#1575;#1616;#1584;#1614;#1575;
 #1575;#1580;#1618;#1578;#1614;#1605;#1614;#1593;#1614;
 #1575;#1604;#1583;#1617;#1614;#1575;#1593;#1616;#1610;#1614;#1575;#1606;#1616; #1601;#1614;#1575;#1614;#1580;#1616;#1576;#1618;
 #1575;#1614;#1602;#1618;#1585;#1614;#1576;#1614;#1607;#1615;#1605;#1614;#1575; #1580;#1616;#1608;#1614;#1575;#1585;#1611;#1575;
 #1608;#1614;#1575;#1616;#1606;#1618;
 #1575;#1616;#1587;#1618;#1578;#1614;#1576;#1614;#1602;#1614;
 #1575;#1614;#1581;#1614;#1583;#1615;#1607;#1615;#1605;#1614;#1575;
 #1601;#1614;#1575;#1614;#1580;#1616;#1576;#1618;
 #1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1770;#1609;
 #1587;#1614;#1576;#1614;#1602;#1614; "Aynı vakit için iki komşundan (aynı anda) davet alırsan, ouml;nce daha yakın olanın davetine git. Aynı vakit için ayrı zamanlarda davet edilersen,nbsp; ouml;nce davet edenin davetine git." (Ebucirc; Davud, Et'ime, 9, IV, 134.) İmam Gazalıcirc;, komşuluk arası ilişkilerin ccedil;erccedil;evesini İslacirc;mıccirc; bakış açısı ile şouml;yle ccedil;izmektir: "Komşuluk hukuku, sadece komşuya eza etmemekle yerine getirilmiş olmaz, ayrıca eza ihtimali olan şeylerden de kaçınmak gerekirhellip; Bu da yetmez; a) Komşuya yumuşaklıkla muamele etmek, ona iyi ve goulm;zel davranmak, b) Komşuyla karşılaşınca ona selam vermek, c) Hastalandığında onu ziyaret etmek,nbsp;nbsp;nbsp;nbsp;nbsp;nbsp; d) Bir musibetle karşı karşıya kaldığında taziyede bulunmak, e) Sevinccedil;li anında onu tebrik etmek, sevincine ortak olmak, g) Hatalarını goulm;rmezlikten gelmek, mahremine bakmamak, uzakta bulunduğunda evine goulm;z kulak olmak, ccedil;ocuklarına luuml;tufkacirc;r davranmak, h) Din ve duuml;nya ile ilgili bilmediği konularda ona yol goulm;stermekhellip; Buuml;tuuml;n Muuml;sluuml;manlara karşı goulm;revlerimiz dışında komşularımıza karşı olan goulm;revlerimizdendir." (Gazacirc;lıcirc;,nbsp;İhyauuml; UIucirc;midicirc;n,, II, 271-272, Kahire 1386.) Komşunun Şahitliği Allah Katında Makbuluuml;r Komşunun komşu hakkındaki kanaat ve şahitliği Allah katında bir ouml;lccedil;uuml; olma niteliğine sahiptir. Hz. Peygamber (s.a.s);

#1605;#1614;#1575; #1605;#1616;#1606;#1618;
 #1605;#1615;#1587;#1618;#1604;#1616;#1605;#1613;
 #1610;#1614;#1605;#1615;#1608;#1578;#1615;
 #1601;#1614;#1610;#1614;#1588;#1618;#1607;#1614;#1583;#1615;
 #1604;#1614;#1607;#1615;
 #1579;#1614;#1604;#1614;#1575;#1579;#1614;#1577;#1612;
 #1575;#1614;#1607;#1618;#1604;#1614;
 #1576;#1614;#1610;#1618;#1578;#1613; #1605;#1616;#1606;#1618;
 #1580;#1770;#1610;#1585;#1614;#1575;#1606;#1616;#1607;#1616;
 #1575;#1618;#1604;#1575;#1614;#1583;#1618;
 #1606;#1614;#1610;#1618;#1606;#1616;
 #1576;#1616;#1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1613;
 #1575;#1616;#1604;#1617;#1614;#1575; #1602;#1614;#1575;#1604;#1614;
 #1578;#1614;#1576;#1614;#1575;#1585;#1614;#1603;#1614;

وَتَعَالٰى
قَبِلْتُ
شَهَادَةَ
عِبَاد۪ى
عَلٰى مَا
عَلِمُوا
اَوْ
غَفَرْتُ
لَهُ مَا
اَعْلَمُ “Bir
müslüman ölür de en yakın komşularından üç kişi onun
hakkında iyi şahitlikte bulunursa, Allah Teâlâ şöyle buyurur: ‘Bildikleri şey
konusunda kullarımın şahitliğini kabul ettim’; Yahut ‘Kulumun bildiğim
günahlarını affettim” (Ahmed, II, 408–409.) buyurmuştur. Resûlullah,
komşunun şahadetine böyle büyük bir değer atfederek, komşuların iyi şahadetini
hak ettirecek davranışlar sergilememizi teşvik etmiş olmaktadır. Bunun yolu da Kur’an ve
sünnet çizgisinde sergilenecek iyi komşuluk ilişkilerinden geçmektedir. KUL
HAKKI Kul, İnsan köle, abd. Allah'a tam bir teslimiyetle boyun eğen, emir ve yasaklarına
titizlikle uyan, isyandan kaçınan insanı belirtir. Bu nedenle önçelikle peygamberlerin
niteliğidir. Kur'an'da peygamberlerin niteliklerinden söz edilirken onların kullukları
özellikle vurgulanır. İsrâ suresindeki şu ayette olduğu gibi "O ki, geceleyin kulunu Mescid-i
Haram'dan çevresini bereketli kıldığımız Mescid-i Aksa'ya yürüttü."
(el-İsrâ, 17/1) Kulluk insanın varoluş nedenidir. Çünkü Allah insanları ve cinleri
kendisine kulluk etmeleri için yaratmıştır (ez-Zariyat, 51/57). Allah'a kulluğun
seçilmesi, onun dışındaki tüm varlıklara karşı yapılan bir özgürlük
ilanıdır. Bu nedenle kulluk insanı köleleştiren, güç ve yeteneklerini sınırlayan bir
nitelik değil, onu diğer tüm varlıkların üstüne çıkaran, onlardan bağımsız
kılan bir niteliktir. Hak kavramı ise kelime olarak uyum, uygunluk, doğruluk, adalet, hikmet, var
olma, tahakkuk, vukû, bâtılın zıddı, gerçek, emek, ücret, pay, kısmet,
kazanç, hisse gibi anlamlara gelir. (Râgıb İsfahânî, el-Müfredât,
“hakk”; İbn Manzûr, Lisânu’l-Arab, “hakk”)
Konumuzu ilgilendiren yünüyle Kuran’da, hadislerde ve diğer İslami
kaynaklarda hak kelimesi; korunması, gözetilmesi ya da sahibine ödenmesi gerekli
olan maddi ve manevi imkân, pay, eşya ve menfaatler; görev, sorumluluk, borç
gibi anlamlarda da kullanılmıştır. (TDV İslam Ans. Hak Maddesi) Kul hakkı, insanın can, mal ve
namus gibi dokunulmazlıklarına yünelik tecavüz ve haksızlıkların ortaya
çıkardığı haktır. İnsana yünelik tecavüz ve haksızlıklar haram ya da mekruh
eylemler içinde yer alır. Bu nedenle günah, dolayısıyla ceza konusudur. Kul
hakkından doğan günahların ve cezaların Allah ya da devlet tarafından bağışlanması
söz konusu değildir. Kul hakkı, ancak hak sahibi kulun bağışlaması, affetmesiyle ortadan
kalkabilir. Affedilmeyecek suç ifadesi, hatıra iki büyük günahı
getirmektedir: Biri Allah’a şirk koşturmak yani Allah’tan başka bir ilâhın varlığını
kabul etmek, diğeri de kul hakkı yedikten sonra onu helâl ettirmemektir. Hz. Peygamber
(s.a.s)'den gelen rivayet helalleşmedikçe kul hakkının affedilmeyeceğini belirtmektedir:
“Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, namusu veya başka bir şeyiyle (malıyla) ilgili bir
zulüm varsa (haysiyetine, koruması altındaki bir şeye haksızlık etmiş ise) ne dinar ne de
dirhemin olduğu bir günden önçce, onunla helalleşsin. (Değilse o gün) salih ameli
varsa yaptığı haksızlık kadar ondan alınır, eğer sevapları yoksa hak sahibinin günahlarından

alınır ona yüklenilir.” (Buhari, Mezalim 10;2269). Bu hadise göre kul hakkı, kişinin Cennet ya da Cehennem'e gidişinde önemli ölçüde belirleyici bir rol oynamaktadır. Zikrettiğimiz hadis-i şeriften anlaşılacağı gibi, kul hakkı bir Müslüman’ın manevî hayatı üzerinde önemli bir engel olarak bulunmaktadır. Her Müslüman’ın hayat hakkı, şahsiyet ve onurunun korunması hakkı, özel hayatının gizliliği hakkı, dinî ve vicdanî kanaat hakkı, ikamet, seyahat, öğrenme, bilgi edinme, düşünce ve ifade hürriyeti, mülk edinme, çalışma, harcama ve tasarrufta bulunma gibi kendi zatına özgü doğuştan getirdiği hakları İslâm dîni tarafından korunmuştur ve dokunulmaz ilan edilmiştir. Müslüman’a iftira atmak, giybetini yapmak ve haksız yere kalbini kırmak, onu zarara uğratmak da hiç şüphesiz kul hakkı kapsamına girer. Hz. Peygamber (s.a.s), başka bir hadisinde Allah'ın huzuruna kul hakkı ile gelen kimseyi müflis olarak tanımlayarak şöyle buyurur: "Müflis şu adama derler ki, dünyada yaptığı bütün ibadet ve taatın sevabı ile Kıyamet gününde Allah'ın huzuruna gelir. Bu adam dünyada birçok hayır, ibadet yapmış olmakla birlikte başkalarına zulmetmiş, kimini dövmüş, kiminin gönünü kırmış, şuna buna eliyle ve diliyle eziyet etmiş. İşte bu hak sahiplerinin hepsi o adamın çevresine toplanacaklar, haklarını isteyecekler: "Bana dünyada iken şöyle yaptın, hakkımı al ya Rab!" diye davacı olacaklar. Allah bunun hayır ve iyiliklerinden hâsıl olan sevapları bunlara taksim edecek, fakat borcu yine kapanmayacak. Nihayet onların günahlarını bunun üzerine yükleyecek, Cehennem'e gönderecek. İşte asıl müflis böyle bir adamdır." (Müslim, Birr, 60; Tirmizi, Kıyame, 2). Hz. Peygamber efendimizin başka bir hadisinde şöyle bir olay geçer: “Rasulullah (s.a.v) ashap arasında kalkıp, onlara Allah yolunda cihad’ın ve Allah’a iman’ın amellerin en faziletlisi olduğunu anlattı. Bir adam kalktı ve “Ya Rasulallah şayet Allah yolunda öldürülürsem benden günahlarım bağışlanır mı, ne buyurursunuz?” dedi. Rasulullah (s.a.v) ona: Evet eğer sabrederek ve sevabını Allah’tan bekleyerek harbe yönelip arkanı dönmeden (kaçmadan) öldürülürsem (kul) borçlarından başka günahların bağışlanır.” “Bunu bana Cebrail söyledi buyurdu”. (Darimi, Cihad, 21; Müslim, 1885/117; Riyaz’üs Salihin Tercüme ve Şerhi 2.clt s.46) Kul Hakkı ve İnsan Hakları Arasındaki İlişki Kul hakkı İslami bir terim olup insanın temel haklarını da içeren kaynağı ve çerçevesi itibariyle vahye ve sünnete dayanan maddi ve manevi anlamda her türlü hakkı içeren “hukukunnas” diye de adlandırabileceğimiz bir haktır. “İnsan hakları” terimi ise batılılar tarafından Aydınlanmanın sonucu olarak dindışı referanslarla içselleştirilen, bireyi önceleyen ve de daha çok bireyi devlete karşı koruyan hakları içerir. Kaynağı itibari ile de hiçbir kutsal metne dayanmaz. Müslümanlar “kul hakkı” konusunu dünya çapında yeteri kadar ifade edememişlerdir. Hâlbuki ellerinde “tarih boyunca insan hakları mücadelesini tevhid mücadelesine içkin bir biçimde sürdüren peygamberlerin yaşamları ve ilahi vahiy, Müslümanların, insan haklarına ilişkin tutarlı bir kavramsal model oluşturabilmelerine ve bunu pratize edebilmelerine yetecek kadar bol miktarda örnek ve malzemeyi barındırmaktadır. Sonuç İnsan toplum hâlinde yaşamak zorundadır. Çevresinde mutlaka başkaları da yaşamak durumundadır. Evimizin yanında, civarında yaşayan insanlarla, komşularımızla birtakım ilişkilerimizin olması kaçınılmazdır. Toplum hayatının düzeninin temellerinden biri de komşululuk ilişkilerinin insanî temele dayalı olmasıdır. Bunu sağlamanın yolunu Kur’an ve Sünnet, teorik ve pratik olarak ortaya koymuştur. Bu teori ve pratiğin temelinde,

لاَ يُؤْمِنُ
أحَدُكُمْ
حَتَّى
يُحِبَّ
لأخِيهِ مَا
يُحِبُّ
لِنَفْسِهِ
“Kendiniz için arzuladığınızı başkaları için de arzulamadıkça
kâmil imana ulaşamazsınız” (Buhârî, İman 7, I, 9) esas yer alır.
Komşularımız, kara gün dostlarımızdır, can yoldaşlarımızdır. Hayat komşularımızla
güzeldir. Beşerî ilişkilerimizin ilk adımını komşuluk ilişkilerimiz oluşturur. Komşuluk
ilişkilerimiz Allah katındaki konumumuzu belirleyecek kriterlerden biridir. Komşularımızın
hoşnutluğu, Allah’ın hoşnutluğunu kazandıran yollardan biridir. Kendisi ile ve çevresi
ile barışık olan insan sağlıklı bir ruh dünyası yaşıyor demektir. Çevresi ile komşuları
ile sürtüşme ve geçimsizlik hâlinde olan, çevre ilişkilerinde
sürekli olarak problem kaynağı olan kişiler dengeli bir hayattan mahrum olurlar. Bir denge
ve huzur dini olan İslâm bu tür olumsuzlukların önüne geçmek amacı
ile topluma açılan ilk kapılarımız komşularımızla olan ilişkilerimizde titiz ve hassas
davranmamızı bizden istemektedir.   مَنْ
كَانَ
يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ
الآخِرِ
فَلاَ يُؤْذِ
جَارَهُ
وَمَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ
الآخِرِ
فَلْيُكْرِمْ
ضَيْفَهُ
وَمَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ
الآخِرِ
فَلْيَقُلْ
خَيْرًا أوْ
لِيَصْمُتْ “
Allah’a ve ahiret gününe imân eden kimse, komşusuna eziyet etmesin.
Allah’a ve ahiret gününe imân eden misafirine ikramda bulunsun.
Allah’a ve ahiret gününe imân eden kimse, ya hayır söyylesin veya
sussun.” (Buhârî, Edeb, 31, 85; Müslim, îmân, 74, 75.)
Komşuluk hakları, aynı zamanda “kul hakları” içerisinde yer alan
haklardan birisidir. Komşu hakları ihlali, aslında kul hakkı ihlalidir. İslamın komşu haklarına ne
kadar önem verdiğini ayet ve hadislerle açıklamaya çalıştık;

görüldüğü üzere komşu hakkına bu kadar ünem veren bir dinin, kul hakkına da ne kadar ünem verdiğini bu noktadan hareketle anlayabiliriz. İslami literatürde affedilmeyecek suçç ifadesi, hatıra iki büyük günahı getirmektedir: Biri Allah'ın şirk koşmak yani Allah'tan başka bir ilâhın varlığını kabul etmek, diğeri de kul hakkı yedikten sonra onu helâk ettirmemektir. Kul hakkı, ancak hak sahibi kulun bağışlaması ve affetmesiyle ortadan kalkabilir.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)